

ДЖОН УЕЛМЪН С ПЕСЕН ПО МОРЕТО

Превод от английски: Сидер Флорин, 1972

chitanka.info

Приливът беше висок, нависоко беше и слънцето, когато Олууе дойде на пристана за туземците кану и заслиза по склона, като се задържа с пръстите на босите крака о хлъзгавите камъни. На рамото си крепеше широко гребло и дълго парче захарна тръст. В края на единственото му одеяние — дрипава синя набедрена кърпа — бяха вързани два ореха кола, които бе откраднал, докато купуваше тръстиката.

Той хвърли каквото носеше в издълбана от дънер ладия и постоя за миг, загледан в пристанището, оживено от плъзналите по него лодки. Един презокеански кораб беше току-що пристигнал, а друг, готов за отплаване, стоеше закотвен на рейд. Видът на искрящата вода, мисълта, че ще се плъзне по нея, накара очите му да заблестят, устните да се разтегнат в потайна усмивка. Той стъпи в ладията, хвана се за едно кану отдясно и друго отляво и се отблъсна напред в свободното пространство.

— Няма баща, няма майка — запя той. — Никой в този ширен свят.

Песента не беше тъжна. Когато оставаше ей тъй сам, забравяше за Або и почти беше готов да си повярва, че ладията е негова.

— Тоз моя лодка най-хубав, най-красив — заяви той гласно и загледа с възхищение източената ѝ банановидна форма, подобните на раковини следи от ударите на теслата, която я бе изсякла изцяло от парче твърдо ироко, а след това я беше издълбала и издялала, тънка като кожа. — Няма друг надмине нея в това цял свят.

Когато настигна двама моряци, налегнали здраво веслата, Олууе изгледа тежката им съдина с презрение. Малки или големи, лодките на белите хора течаха: те вечно ги изпомпваха или изчерпваха. Защо ли ги правят от парчета, вместо да ги изсичат без шевове, от цяло дърво? Може би понеже самите те са тромави и да уравнишат лодките на черните им се вижда тъй трудно, както да запазят равновесие на велосипед, а пък той, Олууе може да се прехвърли във или въвн от плаващо кану, без да загребе и шепа вода.

Малката ладия полетя напред почти без да хвърля сянка, изящна като риба. Олууе я караше, както се язди кон, прехласваше се, когато я усещаше да се подава на подтикващото я олюляване на тялото му и пришпорващите удари на греблото. Изравнил се скоро с кейовете, той чу дрънченето на трамваи и подвиквани команди, видя бял полицай да

размахва палката си под носа на струпали се черни и да почуква с нея по някакъв предупредителен надпис, който никой от тях не можеше да прочете.

Чудни хора! Всичко, което вършеха цял живот, бе подчинено на разни *трябва* и *не бива*, а както му бе казал Або, добавяли към тях все по-нови и ги записвали. Щом той може да живее без правила, защо да не могат и те?

Единствено видът и звукът на чуждоземни неща го караха така да се съмнява и сравнява; в собствената си първобитна обстановка не би могъл да зададе на живота повече въпроси, отколкото една птичка.

Олуеуе беше петнадесетгодишен. Откакто едрата шарка бе посетила родното му село далече навътре в делтата, не бе имал друг дом, освен Мисията, от която скоро бе избягал. Беше съвсем черен. Макар и да оставаше често гладен, беше здрав и имаше лъскава, опъната кожа.

— Никой в това ширен свят...

Насочил се към морето, той продължи по талвега, докато отмина града, след това се отби и загреба близо до брега, където пристанищният път се проточваше като черна змия, а приливът, стигнал сега най-високата си точка, се плискаше и подмиваше тревната ивица. Тук, на една миля от последните пръстени колиби, се издигаха високите правителствени сгради и вили, построени сред дърветата. В тях живееха белите; черните, които ходеха край водата, бяха техни слуги, момчета, разнасящи съобщения, готвачки, които се връщаха с продукти.

Олуеуе спря да гребе, за да захапе един орех кола и да се наслади на лютивината му. Мнозина от хората в града бяха започнали да наричат насмешливо белите „европейци“, като изговаряха тази дума така, сякаш имаха камъчета в устата. И въпреки това им подражаваха и в облеклото, и в държането. Каква беше цялата тази работа?

Той се огледа, погледна жалката си синя кърпа, вързана около слабните, и се почеса по главата, където косата му се къдреше ситно като руно на агне.

Усмивайки се сам на себе си, той подхвана нещо като напевен разпит, „вариация на тема“:

— Хей ти там, черен момче, как те викат? Олуеуе, господарю, Олуеуе цяло мое име. Охо! А какво имаш в това свят, Олуеуе? Имаш

баща, а? Не, господарю, аз няма баща, аз няма майка, аз няма съвсем нищо.

Той повтаряше това за трети път, когато пред него се мярна малък пристан, където беше вързан катер, ауспухът му пърпореше на пресекулки, а един нигериец с козя брадичка човъркаше нещо долу. Някакъв глас повика момчето и то видя бял мъж, застанал до един автомобил на шосето.

Олуе позна в него човека, който почти всеки ден излизаше на лов за тарпон и беше хванал едно или две парчета. „Не е от правителствените бели“ — помисли си той. Веднъж, когато ловяха риба на същото място, човекът му се беше обадил и го бе попитал как се казва. Беше някак по-различен, държеше се по-дружелюбно. Когато си присвиваше ей тъй очите, не го правеше, защото беше ядосан, ами заради слънцето. Всички правеха така, също както вечно си бършеха лицата и все трябваше да пият нещо.

Като го повикаха да помогне да натоварят катера, момчето не се и поколеба да слезне на брега.

Когато взе да носи нещата от колата, Олуе бе изумен от тяхното великолепие: лъскавия прът на въдицата, як като мачта, голямата макара като сребърен барабан, после огромната кука за вадене на рибата на дълга дървена дръжка, няколко торби с принадлежности, кутия, пълна с лъскави блесни. Тези блесни, боядисани в ярки цветове и украсени с пера като птици, държаха въображението му в плен дълго след като ги беше оставил. Мъжът, който го наблюдаваше от сянката на едно дърво, се усмихна и го попита какво е направил с приятеля си.

— Або ли, господарю? — отговори разсеяно Олуе, който чакаше само човекът да бръкне в джоба си и да му даде някоя монета. — Або седнал там някъде брега. Аз ей сега отиде хване барбуни за стръв.

— Това кану е на Або, нали?

— Да... Не, не, господарю! — поправи се той. — Той цяло мой собственост, лодка съвсем моя. — Олуе загледа човека настойчиво, за да се увери, че оня му вярва. — Тоз Або, той нищо, той страшно мързелив момче.

Човекът се изсмя. Харесваше му честното изражение на момчето, усърдното му държане и си мислеше, че може да не му е излишен още един помощник. Ще види. Той му даде шест пенса, после

му каза да почака. Имаше блесна с една счупена кука, която нямаше вече да използва.

Олуе зачака, свил пръстите на краката от нетърпение, докато човекът бърникаше в кутията, и очите му широко се отвориха, когато подаръкът бе сложен в ръцете му. Бързо го мушна в набедрената си кърпа и хукна да бяга.

— Благодари, господарю! Аз много благодаря — извика той и размаха греблото между ударите, които го отдалечаваха от брега.

Старият нигериец, който форсираше мотора на катера, изсумтя, изправи гръб и загледа подире му.

Ладията летеше напред, топлата вода искреше, малки вълнички ромоляха и се разбиваха в носа.

— Хей ти, Олуе, какво бъде това, дето имаш вътре твоята кърпа? Аз мисли там има нещо, хе? Да, господарю! Да, господарю! Нещо най-хубав от всичко.

Той спря да отвие и да погледа, очарован, голямата колкото педя блесна за тарпон, излята от сребрист метал и емайлирана със сини ивици, с форма на сепия, с червени стъклени очи и дълги развяващи се пера, които прикриваха куките на опашката. Едната от двете куки беше отчупена високо в правата част, но това не го разтревожи, понеже знаеше, че единичната кука задържа рибата най-добре, каквато и да била тя. Олуе я обърна на ръката си и я разгледа най-подробно, развълнуван от блясъка ѝ на слънцето. Само да му позволи Або да я използва! Той продължи да гребе с блесната, сложена в скута му така, че да я вижда, и не я прибра, докато не стигна до една рекичка, където дълбоко сред гъмжащия от раци мангров гъстак бе скрил серкмето си.

— Ти знае място, къде скрил него, Олуе? Да, господарю, аз знае, аз не проклет глупак.

Макар че само едно пречупено клонче бележеше мястото, той го намери безпогрешно, като преджапа през калта, и се завърна със серкмето, метнато през ръка, сякаш беше някаква дреха.

— А прилив, ти гледаш хубаво прилив, а?

Приливът също прииждаше както трябва. Докато си бе мил краката от калта, водата беше започнала да се връща в пристанището. Когато се отблъсна обратно в рекичката, леко раздвижане на повърхността му посочи къде една риба бе избягала на дълбоко — една от стадото сиви барбуни, излезли за скариди по време на отлива.

Изправен във влаченото от течението кану, той нахлузи горното въже на китката си, хвана серкмето през средата и го тръсна така, че всичките му гънки да увиснат право надолу. Хвана една тежест от долното въже и я стисна със зъби. След това вдигна цялото серкме във въздуха с двете си ръце, замахна, пусна едновременно всичките краища, запрати го нагоре и встрани, то се отвори като парашут и падна разпънато на водата. За миг остана да лежи в безупречен кръг, покрито с мрежата си към шестнадесет квадратни ярда повърхност, след това тежестите по обиколката му го повлякоха надолу и го затвориха като пунгия.

— Никой в това ширен свят — запя Олууе, все още весело, макар и да беше разбрал, когато затегна долното въже, че серкмето е празно, че сянката му беше подплашила рибата. Рано сутрин или късно привечер би могъл да хване предостатъчно, като хвърлеше срещу слънцето; сега, когато слънцето бе още високо, трябваше да поработи здравата, докато улови няколко риби, от които имаше нужда.

— Охо! Това път ти хванеш една!

Той се усмихна от удоволствие, тялото му лъщеше от пот, а очите му бяха загледани в пиринчения блясък, без да мигнат. Един час непрекъснато хвърляне му докара пет барбуни по половин фунт и една по-дребна оранжевосиня гарупа.

Когато остави мрежата пак между тъмните лъскави листа, Олууе я изгледа с поглед на собственик.

— Тоя серкме най-чудесен, той съвсем твой — напомни той на себе си, като предпочете да пренебрегне факта, че Або е бил онзи, който е купил връвта и необходимите петнадесет фунта олово, и при все че го беше изплел сам той, трудът му е бил платен, макар и оскъдно. Как би могло да бъде другояче, щом всеки възел е бил вързан от собствените му неуморни пръсти?

Но когато излезе от рекичката и потегли пак по морето, видя му се по-трудно да се залъгва. Колкото повече приближаваше срещата му с Або, толкова по-малка ставаше радостта от самоизмамата, а вече като пристигна при вълнолома, където предполагаше да го намери, Олууе бе готов да признае, че единствено украсената с пера блесна беше наистина негова собствена. Пак я отви и с тънък показалец погали перата. Прилича на птичка, помисли си той. Птичка, за хващане на

риба! Дали Або ще му позволи? Дали ще може някога да лови риба със сребрилата си птичка?

Но ето го и вълнолома, дълга преграда от струпани бетонни блокове, които заграждаха и успокояваха водите на пристанището, докато откъм другата страна се чуваше тътенът на разбиващите се вълни. Като не намери никого там, той слезе от ладията, покатери се горе и загледа бреговете около залива. Там видя да се разбива, и да се пени безкраят на прибой, ивица ослепителен пясък и изтеглени на него няколко големи черни кану, които се готвеха за отплаване. В късата сянка, хвърляна от най-близкото от тях, се излягаше самотна фигура.

— Або! — провикна се Олуе, като сви ръце около устата си. — Або, аз дойде!

Або беше с пет години по-стар от Олуе, по-едър и по-силен, но беше мързелив и мускулестата му снага бе вече леко затлъстяла. Широките ноздри и разтегнатите устни подсказваха, че е от чист негърски произход. Той също беше родом от делтата, но от съвсем друго племе и говореше толкова различен език, че двамата се виждаха принудени да се разбират на заваления английски, който говореха всички по крайбрежието. Служил по-рано при белите, сега Або беше независим и заможен човек, което значи, че докато го уволнят за кражби, беше успял да сложи нещичко настрана. Златният часовник, който задигна при напускането на господаря си, му даде възможност, когато престана да се крие, да си купи велосипед, кану и услугите на Олуе, комуто плащаше нередовно и позволяваше да спи в една кошара зад колибата си. Повече и от това кану, и от велосипеда, и от белия тропически шлем, който носеше, щестлавието му се ласкаеше от това, че си има слуга в лицето на Олуе.

— Аз, Або, твой господар — казваше му той. — Защо ти не вика мене господарю?

Но момчето, колкото и да се страхуваше от силата на Або, никога не се пречупи да изрече това.

А Або се замогваше. Жителите на града, повечето от племето йоруба, не се решаваха да доближат морето по-далеч от пясъчната ивица. Баракудата, въпреки приликата си с акулата, високо се ценеше на пазара като най-добрата риба за ядене по тия места. Почти

единствените му съперници бяха дългите ладии, които сега се готвеха за морето на брега, където той се изтягаше. Бяха огромни, издълбани от цял дънер, подобни на пирог, с планшир, повдигнат от допълнителен стрингер, на който с бяла боя бяха грубо изписани имена като „Алклуя“, „Благият Исус“ и „Слава на господ“.

Той наблюдаваше лениво как една от тях бе довлечена до ревящия прибор и пусната във водата от осем членната ѝ команда. Чу ги да викат, когато дойде избраната от тях вълна, видя ги да тичат бясно подире ѝ, когато тя се отдръпна, да изчезват в налетялата следваща вълна и след това да се прекатерват през планшира по четирима от всяка страна, да хващат дружно тризъбите си гребла и да излизат от пенестите гребени в открито море. Той вдигна камък и замери с него призрачните пясъчни раци, които се търкаляха като подмятани от вятъра листа на ръба на водата.

— Або! Або!

Беше чул и първото повикване на Олуе, а сега бавно обърна глава и загледа размахалата ръце фигура на вълнолома. За да покаже, че не бърза чак толкова, той хвърли още един камък по раците и едва тогава намота връвта на въдиците и се запъти да се присъедини към момчето.

— Защо ти толкова късно? — запита той с такъв тон, какъвто, както си представяше, би употребил един бял.

— Рибата, тя не стигне — каза Олуе.

— Ти хвана колко?

— Само четири. — Беше оставил две барбуни в серкмето, та да има за вечеря, с надеждата, че птиците или раците няма да ги изядат преди него. — Кое място отива ний днес?

Або не отговори. Когато стигнаха при ладията, той зае обичайното си място на носа с лице към Олуе и се залови да пренамотава връвта. Тя беше дълга двеста ярда и завършваше с телен повод с тежест, вирбел и кука, дълга около една педя. Просто снаряжение, но достатъчно здраво да удържи и акула. Або вдигна една от барбуните.

— Защо ти тях не покри? Те съвсем изсъхна, умряло — смъмри той Олуе.

— Как ги покрие аз?

Або не знаеше. Сам той нямаше нищо, което би послужило за целта, освен тропическия си шлем, който свали от главата и след като освежи рибата в морето, използва го да я защити от слънцето. Това го ядоса.

— Колко много ти хване? — припряно попита той пак.

— Четири само.

— Аз мисли ти лъже. Гребци! Гребци! Ти много мързелив.

Або, седнал прекалено много напред, бе натезал на носа, но момчето не го помоли да се премести и да облекчи работата. Канеше се да отправи друга молба, когато намери подходящ момент. Понякога, при добър улов, Або ставаше почти дружелюбен. Той докосна набедрената си кърпа, там, където сребристото птиче лежеше притиснато до кожата му, и реши да почака.

Стигнаха плитчината, където работеше една дълбачка, и минаха под кърмата ѝ. Някой хвърли долу портокал и момчето го хвана. Або го грабна от ръката му. Портокалът бе гнил и отвратителен като ругатните, изригнати от Або, когато го метна обратно.

— Те смеят — каза Олуе. — Човек само играе, аз мисли.

След малко:

— Лодка тежък, той не плава добре.

— Това защо ти не знае твоя работа. Тоз лодка най-хубав, няма друг надмине нея в цял свят.

Момчето продължи да гребче. То си пееше полугласно някаква песенчица за сребристи птички и мислеше за ладии.

— Това лодка те прави мойта страна най-хубав повече от тоз — заяви той. — Те може тича бързо като риба и те боядисан синьо като небе. Те направен от специален дърво, то мирише също мед. Отгоре всичко сребро. Греблата някой сребро, някой златен.

— Ти лъже, това е.

— Когато голям бял губернатор дойде мойта страна, той слезе долу водата гледа хубаво лодки. Много хора дойде също. Той гледа тях и хвали. Дълго време гледа той мой лодка, после пита: „Олуе, тоз лодка твой?“ И когато аз каже него лодка съвсем мой, той каже: „Най-хубав, най-красив“. Затова тогава губернатор той свали свой сабя и той влезе лодката и ние плава малко водата. Всички смее, те толкова доволен.

— Ти едно глупав лъжец, това е.

Стигнаха входа на пристанището и се врязаха в първите дълги вълни на откритото море.

— Кое място отива ние?

— Ние отива лови риба при носа. Тук хубав лови баракуда, ти види.

Извиха на запад и тръгнаха успоредно с брега. Лекият ветрец, който браздеше водите на пристанището, отдавна беше замрял. Дълги мудни вълни, търкалящи се бавно към сушата, ги вдигаха и сваляха, но повърхността, гладка като коприна, ускоряваше движението на ладията не повече, отколкото шосе през равнина ускорява движението на една кола. От гребена на тези водни хълмове виждаха отдясно нисък песъчлив бряг, осеян с палми, забулен от пръските на прибой. Две мили напред на известно разстояние от един нос се мяркаше единствената друга лодка.

— Тоз бял там вече — каза Олуе, като се взираше, заслонил очи с ръка.

Або се изви да погледне.

— Тоз човек истински глупак — каза той. — Той не знае хване тарпон, той само закачи на кука, той го изгуби. Всеки път тъй.

Той премести навитата връв така, че да лежи зад него, и сложи стръв, като заби въдицата през главата на една барбуна и втори път през месестата част на опашката.

Като го наблюдаваше, Олуе изпита желание да му каже, че стръвта ще плува по-добре, ако прекара въдицата първо през гърлото и я изкара през хрилете. Той закопня да лови риба, както и всеки път, когато излизаха. Або никога не беше му позволил да лови: неговата работа била да гребе, да се грижи за стръвта и да откачва уловената риба. А може би ще му даде, ако му покаже сребристото птиче? Само като го докоснеше, пръстите му изтръпваха, сякаш държаха връвта с въдицата. Усещаше я да трепка във водата, виждаше бавно плуващата блесна и гонещата я риба, все по-близо и по-близо, докато рибата клъвваше със сила, която почти го дръпваше от лодката.

— Або... — започна той.

Но Або, който го бе наблюдавал втренчено, заговори пръв.

— Какво има ти там? — попита той рязко.

Момчето се размърда неспокойно и сви пръстите на краката си.

— Кое място аз има нещо?

— Вътре кърпата.

— Не, нищо. Там два-три кола аз носи за яде.

— А това захарна тръстика? Ти печели много пари, аз мисли. — Той се наведе напред, отчупи си едно парче и го задъвка. — Утре ти купи къща, ти вземе жена, не така?

Олуе се захили:

— Ти ми плати, може аз го направи.

Когато приближиха носа, Або хвърли стръвта във водата и отпусна към четиридесет крачки връв. След това зае обикновената поза, в която ловеше риба — легнал по гръб, прехвърлил крак връз крак, единият щръкнал във въздуха и връвта от въдицата нахлузена одве с проста халка през глезена. Да лежи така удобничко, докато друг работи зарад него, гъделичкаше чувството му за превъзходство. Можеше да задреме, дори да заспи, и въпреки това да бъде сигурен, че ще се събуди в същия миг, когато едно дръпване освободи връвта.

Олуе погледна надолу към него и видя, че очите му са отворени, вперени в бледосиньото небе.

— Або — каза той умолително. — Або, аз моли теб, този ден ти позволиш мен лови риба.

Або изсумтя и затвори очи.

— Аз ще види — рече той.

Катерът на белия, който беше навлязъл по-дълбоко в морето и сега се движеше успоредно с техния курс, не беше чак толкова далече, че Олуе да не може да различи белия, както седи по средата на палубата, и да се досети по позата му, че държи въдица. Той проследи тяхната опъната връв, от точката, където се губеше във водата, до другия край, където бе вързана за глезена на Або. Малък клуп висеше от глезена и той го загледа съсредоточено в очакване всеки миг да види клупът да се изхлузи и връвта да се опъне докрай. Баракудата не кълве по въдица и нямаше да има предупреждаващо подръпване.

Олуе запя:

— Дойди, 'куда, дойди 'куда, дойди риба с най-остър зъб. Гледай, 'куда, гледай жив, куда, чудесен храна чака теб. Отвори широко твой уста, няма страх нищо. Дойди, 'куда...

Една риба се вдигна зад стръвта, стрелна се напред и я ухапа през средата със зинали челюсти; връвта се изхлузи от глезена на Або и започна да се отпуска. Олуе протегна ръка.

— Остави го! Остави го! — кресна Або и сам сграбчи връвта; момчето загреба с всички сили назад, като си помисли, че може да е едро парче. Но рибата, не по-голяма от девет фунта, скоро се измори. След няколко минути тя бе вече до самото кану, тъй че Олууе можеше да я зашемети с удар на греблото. Хвърлена в ладията, тя изглеждаше мършава като треска и безобидна като нея, докато човек не забележеше зъбите ѝ.

— Вадиш въдицата — заповяда Або и когато момчето се наведе да го направи, Або го хвана за набедрената кърпа. Тя се скъса. Або се облегна назад с тържествуваща усмивка, стиснал блесната за тарпон в шепата си.

— Значи ти лъже! Ти лъже! Кое място ти го открадна, а?

Олууе не каза нищо, не направи нищо. Або беше твърде силен. Само веднъж се беше опитал да се сбие с него и яде жесток бой. Ако ладията се преобърнеше, Або нямаше да е по-слаб и във водата. Олууе се тресеше с цялото си тяло и очите му горяха от ярост, докато Або разглеждаше сребрилата птичка.

— Ти нея открадна от този бял, не е така? — каза Або и посочи с глава към катера в далечината. После извика: — Гледай! Гледай! Види него скача? Той хвана един, той хвана един голяма риба!

Момчето не погледна.

Белият, който се казваше Смит, бе един от първите ловци на тарпон в западноафрикански води и бе открил, че тука те стават поголеми, отколкото уловените край Куба и Мексиканския залив.

Но бяха по-редки, срещаха се само в определен сезон може би. Въпреки постоянството му, хванал беше само две парчета, и двете над двеста фунта. Имало бе много празни дни, имало бе и други, когато много по-едри риби се бяха хващали на въдицата и пак бяха избягвали.

Понякога ги улавяха дахомейски рибари и първото, по което Смит научи за тези риби, бяха намерените от него големи колкото чаени чинийки люспи на един от пристанищните брегове. Те го заплениха, тези исполински, дълги и източени сребристосини риби, чиито роднини бяха дребните херинги на по-студените морета. Намираше красота във формата им, в начина, по който дълбоката извивка на корема приличаше на обратния по посока размах на лъча на

гръбната им перка, в огромните им скокове. Макар и да имаше моменти, когато риболовът втръсваше и жегата беше твърде голяма, днес бе излязъл лек зефир, който освежаваше въздуха и надеждите му. Беше средата на отлива, слънцето клонеше на запад и Смит смяташе, че има всички възможности да хване някоя риба.

Той се облегна на стола си и вдигна сглобяемия прът, за да пипне стръвта.

— Исмаил! — извика той и старецът остави кормилото, дойде и застана до лакътя му.

— *Батуре?*

— Помниш ли какво ти казах! — попита го Смит на езика хауза. — Нали знаеш какво да правиш, когато ме чуеш да викам?

— Помня.

— Добре. Каж ми какво ще правиш.

— Чуя ли *батуре* да вика, давам заден ход с машината и обръщам лодката, за да върви в една посока с рибата.

— Правилно. Ако направиш това веднага, може би ще извадя следващата риба, която се хване на куката.

— *Иншаллах!*

— А? Е, да се надяваме, че ще пожелае. Спомни си какво стана по-рано. Когато лодката вървеше в една посока, а рибата в друга...

Върхът на пръта стремително се наклони и Смит усети рибата.

— Бързо! Дай заден ход! — извика той, разтревожен от бръмченето на макарата.

Но аллахът пожела Исмаил да направи първо други неща — да се препъне в дръжката на куката за вадене на рибата, да стане и да се забави, за да потърка удареното коляно. Докато лодката се обърна, Смит забеляза с изумление колко малко влакно оставаше на макарата. Той натисна спирачката по-силно, голямата риба се стрелна от водата, падна обратно и се освободи. Когато обра влакното, той видя, че беше като прерязано там, където се съединяваше с повода.

Смит дълбоко въздъхна, остави снаряжението и отиде към кърмата да си пийне.

— Грешката не беше твоя, Исмаил — каза той. — Не е трябвало да те извикам от кормилото.

— Моля за прошка — каза смирено старецът.

Смит му се усмихна. Той стоеше с чаша в ръка и като гледаше към брега, когато лодката се вдигна на гребена на вълната, забеляза малкото кану.

— Днес има само едно момче; обикновено са две.

— Винаги две, *батуре*. Другото лежи.

— Какво ловят те? Баракуда?

— Иншалла — рече Исмаил.

С помрачнял от яд поглед Олуе видя как Або сложи украсената с пера блесна на повода и я пусна във водата, проследи как избледняха ярките ѝ цветове, когато потъна и остана зад кърмата.

— Аз научих тоз бял хване тарпон — похвали се Або и зае предишната си поза. Този вирнат нагоре крак с обърнато към него жълто ходило бе за Олуе като ритник в лицето.

— Гребни! — обади се Або. — Какво има нещо? Ти спи?

Продължиха да патрулират назад и напред на протежение от половин миля и на половин миля от брега с белия му маншет на приборя. На десетина стъпки дълбочина блесната плуваше гладко, червените и очи блестяха, проточилите се назад пера криеха куката. Някаква риба с тъп нос, бъчвообразна, я следва известно време с любопитство в облещания си неподвижен поглед. А веднъж, когато минаваха над пясъчна плитчина, огромна сребристоросия сянка изви край нея и изчезна в полумрака на дълбините.

Ветрецьт бе отново замрял и по повърхността нямаше никаква бразда, освен собствената им, подобна на стрела диря. Отмерено, като в някой асансьор, те се издигаха и снишаваха с бавните вълни, които ги отминаваха на път към брега. Човек би рекъл, че морето бе копринена покривка и някаква невидима ръка леко я оправяше, като разглеждаше дългите гънки към края. Водата бе загубила своя блясък, но към запад повърхността гореше със златно сияние, което като че ли идваше не от слънцето, а грееше изотдолу.

Олуе спря да гребе: той седеше, подръпваше раздраното място на кърпата си и правеше дупката по-голяма.

— Ти скъса мой кърпа — каза той. — Сега ти ми купи нова. Не е така?

Без да покаже с нещо, че го е чул, Або продължаваше да лежи с широко отворени очи, вперени в небето.

Погледът на момчето се отмести към този вирнат крак с праметната през него примка. То се наведе напред и посегна към дъното на ладията.

— Какво прави ти там? — попита рязко Або, когато го усети да се движи край краката му.

— Аз взима парченце захарна тръстика — отвърна навъсено момчето. — Тръстика е мой.

То се облегна назад и задъвка, като плюеше остатъците.

— Гребци! Гребци! — кресна му Або. — Ти много мързелив. Стръв лежи дъното, как иска хване риба?

Олууе заби греблото във водата и запя:

— Дойди, риба, дойди, риба голям като слон с голям-голям уста, голям човек влезе вътре. Дойди, гледай хубав нещо чака теб тук. Дойди гледай сребристо птиче.

Або затвори очи.

— Ти истински глупак! Ти пропъди риба, ти прави това шум.

— Не доведе аз 'куда? — попита Олууе. — Те чуе мене, те дойде.

Той продължи да пее и все чакаше дръпването, което да опъне връвта.

— Голям риба, какво прави ти там в дълбока, тъмна вода? Защо ти не дойде погледне сребристото птиче? Но аз мисли ти скоро дойде. Да, да, аз така мисли. Ти погледне него, ти види него, ти отвори твоя уста широк.

Доволен от звука на тези думи, той ги повтори много пъти. После, когато приближиха пясъчната плитчина, където трапонът бе видял, но не беше поискал стръвта, той запя:

— Дойди, риба. Дойди най-голям риба в това ширен свят. Защо ти не гони сребристо птиче? Защо не гледа него, най-хубав, най-красив? Дойди, риба, дойди погледай него, тогава ти хареса него сигурно. Отвори широк твоя уста, няма нищо страхува.

Трапонът налетя изневиделица, клъвна блесната и побягна, стиснал я здраво в челюстите си. Връвта силно се изпъна, стегна се около глезена на Або и след миг го дръпна с краката напред през кърмата. Когато падаше, той изкрещя с нотка на изненада и гняв името на момчето.

Но Олуе го нямаше, за да му помогне. Още с опъването на връвта той се беше преметнал от ладията и плуваше край нея, все още с греблото в ръка. Като се покатери обратно и като се изправи, видя, че Або лежи проснат по гръб във водата, вкопчил едната ръка в кърмата. Той кряскаше, с лице сиво като камък. После рибата скочи, откачи ръката му от кърмата и Або се загуби, разрязвайки повърхността с крака, преди да потъне. Барбуните и баракудата от ладията, остатъкът от захарната тръстика — и те плуваха зад кърмата. Бял тропически шлем се люшна за миг, напълни се и също потъна.

Олуе започна да разиграва тарпона. Бързо размотаващата се връв скоро щеше да се свърши и когато я хвана, усети да парва ръцете му; но малко по малко се справи, а лодката, набрала отново скорост, намали напрежението. Скоро тя се носеше по вълните и цепеше пръски от гребените им; когато рибата скачаше, и тя като че ли скачаше заедно с нея. Понеже носът и кърмата на ладията бяха еднакви, тя не губеше скорост, макар и да вървеше заднешком.

Хванал се за връвта, опънал крака, Олуе уравниваше ладията с леко извиване на тялото си. Той и не помисляше за Або, който се носеше някъде там долу, с краката напред. Всичките му мисли бяха съсредоточени върху рибата и малкото кану, свързани от сто и петдесет ярда връв и насочили се направо в откритото море с бързина, която като че ли нямаше надежда да се ограничи.

През този първи пробег, при който минаха край катера, тарпонът изскочи пет пъти в блестяща парабола, като разкриваше цялото си тяло. Смит го видя и замаха ръце, но момчето сякаш не го и забеляза. Напрегнатата му стойка и начинът, по който държеше високо връвта, го правеха да изглежда, като че ли кара колесница.

— Само едно момче е — извика Смит на своя помощник, а когато Исмаил отговори „бяха двама“, изсмя се на ината на стареца.

Смит разбираше от тарпон. Знаеше, че когато прави такъв дълъг прав пробег, той лесно се изтощава и започва да кръжи. Тарпонът е най-силен в скачането. Край Мексико не се и мъчеха да го убият, а брояха скоковете му като мярка за изкуството на въдичаря и държеливостта на рибата. Може да го правят и още, защото тарпонът не е годен за ядене. Този, най-големият, който Смит бе виждал, скочи още седем пъти, преди да се загуби в далечината.

Но това кану беше леко, толкова леко, че ако не беше оная допълнителна тежест, окачена на връвта, рибата би могла да бяга все тъй до стъмняване. В случая бяха навлезли навътре в морето и катерът се виждаше като някаква точица пред губещия се от погледа бряг, когато тарпонът най-сетне промени посоката, изви на запад и на връщане към мястото, където се беше хванал, описа голяма дъга в ослепително блесналите от слънцето води. Скоростта се понамали, нямаше вече скокове, само от време на време водата закипяваше, когато гръбът му раздираше повърхността.

Стиснал връвта с дясната ръка, Олуе прехвърли една примка под дебелиите си меса и се залюшка напред-назад, приклепнал в този клуп. Така започна бавно да обира връвта и няколко свивки паднаха в краката му; после с внезапно изсилване рибата ги дръпна обратно и го прежули през набедрената кърпа. Въпреки всичко Олуе усещаше, че тя губи сили и може да задържи следващия ѝ устрем напред, без да отпусне повече връв. Той се засмя радостно, сигурен сега, че ще хване рибата си. И едва тогава, за първи път забеляза оная допълнителна тежест. Усмивката му стана още по-широка. Той се взря пред себе си, като се мъчеше да проникне с поглед във водата. Або, сам Або му помагаше да измори рибата.

— Хей, ти, Або — извика му той с напевен глас. — Какво прави ти там, Або? Какво прави ти там, долу, дълбоката тъмна вода? Ти напусна лодка бързо така, аз се чуди.

Олуе се наведе напред, сякаш да се послуша.

— Защо ти не говори, Або? Защо ти не може отговори твой приятел? Но ти зает, аз мисли. Ти работи сега, а?

Той обра още връв. Рибата се вдигна и закриволичи насам-натам под самата повърхност.

— Або, аз ти благодари, ти ми помага добър. Ха така, ха така, дърпа връвта силно, прави рибата слаб. Ти харесва този работа, не е така?

Той дърпаше и засмяното му лице бе очарователно олицетворение на самата невинност. После, когато тарпонът изскочи наполовина:

— Хей, ти, негодник, ти спи? Какво прави там, ти лежи на гръб във вода? Защо ти не дърпа риба както трябва? Ти мързелив, това е; аз мисля, ти само мързелив.

Тарпонът започна да се мята. Скоро Олууе го беше притеглил на осемдесетина крачки от ладията, която все още се движеше напред, но във все по-малки кръгове, отклоняващи се към брега. Смит бе спрял риболова и катерът се приближаваше с пенести водни мустаци пред носа си. Момчето си пееше, като че ли беше само.

— Аз благодари теб, Або. Аз ти благодари много — пееше то, когато на половината разстояние между ладията и рибата водата буйно се развълнува и Олууе успя да забележи изчезваща перка.

— Акула, батуре!

Хората на катера също я бяха видели и Смит напрегнато наблюдаваше, понеже очакваше нападение върху рибата.

— Тя няма да я закачи... засега — каза Исмаил. — Акулите се нахвърлят само на това, което е умряло или е на умирање; като хиените, те са страхливи гадини.

Докато той говореше, връвта изскочи от водата по цялата си дължина, почти съвсем се изпъна и Смит видя някъде към половината ѝ нещо, което мъчно можеше да се различи от това разстояние, но приличаше на огромна щипка за дрехи върху въже за сушене на пране.

— Какво е това? — попита той, когато то се плъосна обратно във водата.

— Не е хубаво нещо — отговори Исмаил.

Когато стигна на един кабелт разстояние, терът започна да извива около ладията. Олууе го видя и разбра по ръкомаханията на Смит, че белият му предлага да извади рибата. Добре, нека белият човек направи както желае, макар че той, Олууе, би могъл отлично да се справи сам. Кимна му в знак на съгласие, а Смит седна на кормилото и насочи катера, докато двете лодки заплаваха успоредно на няколко стъпки една от друга в мъртвото вълнение.

Тарпонът се беше обърнал на едната си страна и безсилно се мяташе, а Олууе обираше връвта. Тя пак изскочи на повърхността и този път Смит видя ясно онова, което се клатушкаше на нея. Той се вторачи с изненада и погнуса, като си спомни за акулата, но все още не можеше да схване как това ужасно парче се беше озовало там.

— Какво е станало? — бе всичко, което можа да изрече.

Момчето, замислено само как да се справи със сетната съпротива на рибата, не го и погледна. То продължаваше да обира връвта и когато

откъснатият крак стигна до него, остави го да падне в нозете му и продължи да намотава връвта.

Педя по педя то притегляше тарпонът все по-близо. Той се обърна, показа белия си корем, извърна се пак с гърба нагоре. Но това беше краят. Когато лъскавото му дълго тяло се заизвива към него, Олуе се наведе от ладията и сърчно насочи рибата между двете лодки. Исмаил посегна надолу с куката, но трябваше да му помогнат, за да може да измъкне тарпона на борда.

— Какво е станало? — повтори Смит към Исмаил, ала тонът му не изискваше отговор — занемял бе от възхищение пред рибата, удивен от размерите ѝ и обзет от (съжаление, че не я е уловил сам той. Тарпонът лежеше неподвижен, с облещено златно око; само бавното надигане и спадане на хрилете говореше за останалата още искрица живот. Много сполучливо — мислеше Смит — са го нарекли Сребърния крал. Тялото му блестеше като лъснато сребро. В огромните люспи имаше огнен отблясък, който идваше от светлината на запад, където мъгливият хоризонт бе превърнал слънцето в пъстър книжен фенер. То сияеше дори в смъртния си час.

Като си мислеше за рибите, които беше хващал и загубвал, усети сърцето му да се свива от завист, че това великолепно създание е било хванато от едно нищо и никакво хлапе, от ладия, толкова неустойчива и лека. Каквато беше, повече от седем и половина стъпки, рибата щеше да тежи не по-малко от двеста и петдесет фунта. Един ден, може би...

Някакво изплискване отвлече вниманието му и той отиде при Исмаил, който стоеше и гледаше долу в малкото кану. Старецът се обърна.

— Хвърли го в морето — обясни той.

— Не е трябвало да го направиш — каза Смит на момчето. — Е, какво е станало? — попита той за трети път.

— То беше Або, господарю — отговори Олуе. — Той прави глупав нещo. Той върже свой крак връвта. Той не мисли един голям риба дойде.

Исмаил се обади тихо:

— Връвта беше вързана за глезена, *батуре*, и в примката имаше парче плат.

— Каква лудост! — възкликна Смит. — Трябвало е да знае, че така примката само ще се стегне.

— Той винаги прави така — обади се Олууе, досетил се какво е било казано.

Исмаил изсумтя. Острите му стари очи не бяха пропуснали да забележат приликата между това мокро парцалче и синята набедрена кърпа на Олууе. Но беше казал всичко, каквото смяташе да каже. Случилото се не му влизаше в работа.

— Винаги той прави така — повтори момчето, без да свали очи от Смит. — Голям риба дойде — бум! — той падне от лодка един път.

— Да не си...

— И кога той падне, той събори мен. Аз също падне вътре водата. Або, господарю, той много глупав момче.

— Разбирам.

Олууе размърда пръстите на краката си. От него очакваха още нещо, беше сигурен в това. Той се взря в очите на белия, който сега го гледаше строго, и в ума му изплува изведнъж една фраза, която беше чувал в мисията.

— И пак — добави той и тъжно поклати глава, — аз съжالياв тоя Або, господарю. Бог види, аз съжالياв мой приятел умира така.

Смит се усмихна. Отиде напред, откачи рибата и хвърли блесната в ладията.

— Значи си я хванал с това? Браво!

Олууе мислеше бързо.

— Риба много чудесен — каза той. — Аз мисли господар иска пази нея? Не така?

Смит се зарадва: би желал да я претегли и да я покаже на приятелите си.

— Колко ли заслужава? — попита той Исмаил.

— Малко или нещо, *батуре*. Малко, защото месото ѝ горчи и е костеливо, и никой няма да даде и половин пени за фунта. Нищо, защото ако се беше опитал да я закара на буксир до пристанището, акулите щяха да я изядат без остатък.

Смит даде на момчето десет шилинга.

— Ще трябва да съобщиш за онова на полицията — каза той. — Нали знаеш за кое? Добре. Дръж се за това въже и ние ще те закараме до пристанището.

Олууе, яхнал своето кану като водна шейна, се наслаждаваше на това пътуване назад към пристанището почти толкова, колкото се беше

наслаждавал на играта с рибата. Той ту пееше, ту само се усмихваше и се люшкеше и криволичеше до бялата дيريا на катера. Слънцето беше залязло, а с него беше угаснал и оранжеворозовият блясък на водата. Когато стигнаха плитчината, краткият здрач преминаваше в нощ.

— Какво прави ти? Кое място отива? — запита той морето и небето, преди да си отговори сам. Ще продължи покрай пристаните за кану, докато стигне голямата сладководна лагуна отатък града. Ще я прекоси в мрака и призори ще пътува вече по дългата верига от реки и езера, които водят към делтата и мястото, което в мислите си наричаше „у дома“.

— И когато отиде там, какво прави ти, Олуе? — Той остави този въпрос без отговор, защото бяха стигнали до устието на рекичката. Сигнализира на катера, като дръпна въжето: — Аз спрем тука, господарю! Това място аз пази мойта мрежа.

Катерът забави ход.

— Добре — рече Смит. — Да не забравиш да съобщиш на полицията. И ела утре при мен в телеграфната станция. Попитай за господин Смит. Разбираш ли?

— Аз знае, господарю. Да, господарю, миста Смит. Утре аз дойде.

Ладията се плъзна настрана и изчезна между сенките на мангровите, сега черни като катран. Смит го изпрати със съмнение в погледа си.

— Дали ще я намери в тъмното?

— Ще я намери — каза Исмаил. — Той е от ония, които тъмнината закриля.

Смит се позасмя. „Старецът му завивда“ — помисли си той.

В яхтклуба, на моравата, зелена като нефрит на електрическата светлина, доста хора се бяха събрали да се полюбуват на онова, което Смит беше донесъл от морето. Сложено на тревата до самата вода, то бледо блещукаше — призрак на изпълненото доскоро с живот пъргаво създание. Всички бяха изненадани и донякъде разочаровани, когато Смит заяви, че не го е уловил той.

— Това е интересна история — заговори Смит. — Издръжливо хлапе, кажи-речи и окото му не мигна. Ей го, сега минава, чуйте как пее по водата.

Всички се послушаха. Там, в тъмнината, през пристанището бавно пътуваше кану. Беше твърде далече, за да се различат думите, но звукът на тананикащ глас долиташе до тях, ясен, като на птичка.

Момчето пееше:

— Хей ти, Олууе, кое място отива ти? Аз отива мойта родина, господарю, с това мой лодка, той цяло мой собственост, той съвсем мой. Охо! И какво прави ти там, Олууе? Аз отива хване много риба, господарю, един сребърна, друг златна. Всичко моя родина най-хубав, най-красив целия свят!

Гласът му беше радостен, очите му блестяха от щастие, както насочваше своето кану в нощта.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.